

U S T A W A

z dnia

o wypowiedzeniu Umowy między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, podpisanej w Londynie dnia 8 grudnia 1987 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wypowiedzenia Umowy między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, podpisanej w Londynie dnia 8 grudnia 1987 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wypowiedzenia Umowy

Obowiązywanie Umowy między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, podpisanej w Londynie dnia 8 grudnia 1987 r. (Dz. U. z 1988 r. poz. 93), dalej jako „Umowa”, jest kwestionowane przez Komisję Europejską z uwagi na niezgodność Umowy z prawem UE, podobnie jak kwestionowane jest obowiązywanie wszystkich pozostałych umów o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji zawartych pomiędzy państwami członkowskimi UE (dalej jako „umowy intra-EU BIT”). W odniesieniu do RP Komisja Europejska zakończyła w listopadzie 2016 r. nieformalne postępowanie (tzw. EU Pilot) rozpoczęte w czerwcu 2015 r. i rozważa wszczęcie formalnego postępowania ws. niezgodności m.in. tej Umowy z prawem UE. Takie formalne postępowania Komisji Europejskiej toczą się już przeciwko Austrii, Holandii, Słowacji, Szwecji i Rumunii.

RP jest obecnie stroną umów intra-EU BIT zawartych z prawie wszystkimi państwami członkowskimi UE, z wyjątkiem Irlandii i Malty, z którymi RP nigdy nie zawarła tego typu umów, oraz Włoch, z którymi umowa wygasła w dniu 9 stycznia 2013 r. na skutek wypowiedzenia przez Włochy. Ponadto RP wypowiedziała, z uwagi na prawo UE, umowę intra-EU BIT zawartą z Portugalią (umowa wygaśnie w dniu 3 sierpnia 2019 r.).

Stanowisko RP wobec umów intra-EU BIT zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 3 czerwca 2011 r. Zgodnie z nim umowy intra-EU BIT powinny zostać wypowiedziane przez wszystkie państwa członkowskie UE, a najlepszym rozwiązaniem dla RP byłoby, aby wszystkie państwa członkowskie UE podjęły jednocześnie wspólną decyzję o rozwiązaniu umów intra-EU BIT za obopólną zgodą na mocy Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r. poz. 439). Alternatywnie, w przypadku braku możliwości osiągnięcia wśród państw członkowskich UE takiej jednomyślności, RP, zgodnie z powyższym stanowiskiem, miała rozwiązać umowy intra-EU BIT zawarte z innymi państwami członkowskimi UE albo przez ich wypowiedzenie na warunkach określonych w tych umowach, albo na podstawie porozumienia stron.

W odpowiedzi RP skierowanej do Komisji Europejskiej we wrześniu 2015 r. w ramach ww. postępowania EU Pilot RP podtrzymała gotowość do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT zawartych przez RP z innymi państwami członkowskimi UE. Wskazała, że spośród dostępnych i analizowanych przez RP metod osiągnięcia powyższego celu, jednostronne wypowiedzenie umów intra-EU BIT przez RP byłoby najmniej pożądanym rozwiązaniem. Po pierwsze, umowy intra-EU BIT zawarte przez RP nie przewidują możliwości wypowiedzenia ich w każdym czasie, ponieważ obowiązują roczne lub półroczne okresy wypowiedzenia lub wypowiedzenie może nastąpić jedynie w okresie poprzedzającym okres zakończenia ich cyklu obowiązywania. Po drugie, nawet skuteczne jednostronne wypowiedzenie umowy nie powoduje zakończenia obowiązywania jej postanowień na skutek specyficznych przepisów końcowych tych umów pozwalających na ochronę inwestycji w ciągu kolejnych lat po wypowiedzeniu umowy (tzw. klauzula przedłużonego obowiązywania umowy, *sunset clause*). O wiele lepszym sposobem, jak Polska wskazała, byłoby rozwiązanie umów intra-EU BIT na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzuli przedłużonego obowiązywania umowy. RP podkreśliła w odpowiedzi do Komisji Europejskiej, że z uwagi na liczbę zawartych przez RP umów, jak również biorąc pod uwagę wielość umów zawartych przez państwa członkowskie UE, wydaje się, że najszybszym i najskuteczniejszym rozwiązaniem na obecnym etapie byłoby jednoczesne podjęcie przez państwa członkowskie UE wspólnej decyzji o rozwiązaniu umów intra-EU BIT bez konieczności zachowania klauzul przedłużonego obowiązywania umowy, w oparciu o porozumienie wielostronne, zawarte zgodnie z Konwencją wiedeńską o prawie traktatów, sporządzoną w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.

Obecnie jednak z uwagi na brak konsensusu państw członkowskich UE co do celowości i sposobu rozwiązania umów intra-EU BIT zasadne jest przystąpienie RP do realizacji opcji rozwiązania tych umów na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzul przedłużonego obowiązywania umowy. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej nie jest obecnie zainteresowane rozwiązaniem z RP ww. Umowy, łącznie z ww. klauzulą. Zatem w ocenie RP zasadne jest wypowiedzenie Umowy. Zgodnie z art. 13 Umowa może być wypowiedziana w każdym czasie przez każdą z Umawiających się Stron z zachowaniem dwunastomiesięcznego okresu wypowiedzenia po upływie

początkowego okresu dziesięciu lat, który upłynął w dniu 14 kwietnia 1998 r. Na podstawie art. 13 inwestycje dokonane przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy będą chronione na mocy tej Umowy przez piętnaście lat od czasu wygaśnięcia Umowy. Jednocześnie RP będzie kontynuowała konsultacje ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej mające na celu doprowadzenie do rozwiązania Umowy, łącznie z klauzulą przedłużonego obowiązywania umowy. W przypadku uzyskania takiej zgody przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy, RP podejmie działania mające na celu zakończenie obowiązywania Umowy, łącznie z ww. klauzulą.

2. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

W polsko-brytyjskich stosunkach prawno-traktatowych w zakresie współpracy gospodarczej obowiązuje m.in. ww. Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji, podpisana w Londynie dnia 8 grudnia 1987 r. Zapewnia ona inwestorowi i jego inwestycjom z państwa – Strony Umowy na terytorium państwa – drugiej Strony Umowy pełną ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym (arbitrażowym). Komisja Europejska ma poważne obawy, że umowy intra-EU BIT jako takie, w tym ww. Umowa, a także ich poszczególne postanowienia, pokrywają się z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub mogą być z nimi sprzeczne, w szczególności z zasadami swobody przepływu kapitału, swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług oraz z podstawowymi zasadami prawa UE, takimi jak: zasada nadrzędności, jedności, skuteczności i pewności prawa UE. Komisja Europejska ma również zastrzeżenia dotyczące kwestii rozstrzygania sporów inwestycyjnych uregulowanej w dwustronnych umowach inwestycyjnych, w tym w ww. Umowie, co zdaniem Komisji Europejskiej „wydaje się być sprzeczne z wyłączną kompetencją sądów UE”. Wypowiedzenie Umowy pozwoli doprowadzić do zgodności z prawem UE stosunki polsko-brytyjskie w zakresie współpracy gospodarczej. Należy tu zaznaczyć, że stanowisko Komisji Europejskiej wobec ww. Umowy nie zmieniło się w związku z Brexit’em.

Należy też zaznaczyć, że jednocześnie przed Trybunałem Sprawiedliwości UE toczy się postępowanie z wniosku sądu niemieckiego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sformułowanego w toku postępowania ze skargi Republiki Słowackiej

o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego wydanego na podstawie umowy intra-EU BIT zawartej pomiędzy Czechosłowacją i Królestwem Niderlandów w 1991 r., z powództwa Achmea B.V. przeciwko Republice Słowacji (postępowanie PCA Case No. 2008-13). W tej sprawie sąd niemiecki zwrócił się do TSUE z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym tego, czy wykonanie wyroku wydanego na podstawie tej umowy nie naruszałoby postanowień Traktatów dotyczących: zakazu dyskryminacji z art. 18 TFUE (przez uprzywilejowanie inwestora z państwa – Strony tej umowy względem inwestora z państwa członkowskiego UE niebędącego stroną tej umowy), wyłącznej jurysdykcji TSUE w sporach objętych zakresem prawa UE (art. 344 TFUE) oraz konieczności ukształtowania postępowania w sposób umożliwiający zadanie przez orzekający sąd pytania prejudycjalnego (art. 267 TFUE). RP przystąpiła do postępowania, przedstawiając stanowisko wskazujące na sprzeczność umów intra-EU BIT z prawem unijnym. Stanowisko zbliżone do RP zajęła Komisja Europejska i wiele państw regionu. Niezależnie od tego należy podkreślić, że RP, podobnie jak wiele innych państw członkowskich UE, w postępowaniach arbitrażowych toczących się przed trybunałami arbitrażowymi konsekwentnie podnosi, że umowy intra-EU BIT uważa się za sprzeczne z prawem UE. Podnoszona jest także kwestia możliwego wygaśnięcia tych umów na podstawie art. 59 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r., w związku z zawarciem przez RP Traktatu Akcesyjnego do UE w zakresie, w którym umowy te są niezgodne z prawem UE.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne

Wypowiedzenie Umowy nie będzie miało konsekwencji politycznych. Państwa członkowskie UE, w tym RP, jak i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, zostały wezwane przez Komisję Europejską do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT i, jak zostało to wyżej podkreślone, Komisja Europejska nie wycofała się z tego wezwania.

Wypowiedzenie Umowy nie będzie miało negatywnych skutków społecznych, wręcz przeciwnie, należy oczekiwać, że zostanie ono życzliwie przyjęte z uwagi na publiczną krytykę w Polsce umów intra-EU BIT i międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego.

Wypowiedzenie Umowy nie powinno wpłynąć na stosunki gospodarcze między RP a Wielką Brytanią. Umowę zawarto w czasie, kiedy RP nie była członkiem UE, a ww. Umowa miała na celu przyciągnięcie inwestycji brytyjskich do Polski. Obecnie

poziom prawodawstwa oraz dostęp do powszechnego sądownictwa w RP dają inwestorom zagranicznym gwarancję ochrony inwestycji z możliwością dochodzenia swoich praw na drodze sądowej. Polska będzie się też starała zapewnić, aby w ewentualnych umowach zawartych przez UE i państwa członkowskie UE w związku z Brexit'em zapewnić wysoki poziom ochrony dla inwestorów unijnych.

Wielka Brytania jest szóstym największym inwestorem zagranicznym w RP. Brytyjskie inwestycje odpowiadają za 5,5% wszystkich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w RP. W RP działa niemal 1,4 tys. podmiotów z udziałem brytyjskiego kapitału, tj. ok. 5% wszystkich podmiotów z kapitałem zagranicznym aktywnych w RP. Według danych NBP na koniec 2016 r. wartość inwestycji brytyjskich w RP wyniosła 8,9 mld euro. Do największych inwestorów brytyjskich w RP należą: Tesco, Imperial Tobacco PLC, HSBC BANK PLC, Glaxo SmithKline, Shell Overseas Holdings Limited, AstraZeneca PLC oraz Aviva.

Według danych NBP wartość polskich bezpośrednich inwestycji w Wielkiej Brytanii wyniosła 832,6 mln euro. Największe polskie firmy obecne na rynku Wielkiej Brytanii to: Fakro, Nowy Styl, Inglot, Can-Pac, Comarch, Black Red White, Forte, Amika. W Wielkiej Brytanii działa ponad 22 tysiące przedsiębiorstw założonych przez polskie podmioty, a ponad 65 tys. Polaków pracuje na zasadzie samozatrudnienia (usługi remontowo-budowlane, niewielka gastronomia, sklepy).

Ówczesne Ministerstwo Rozwoju poinformowało samorządy gospodarcze (Konfederacja Lewiatan, Pracodawcy RP, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Rada Biznesu, Business Centre Club) o planach rozwiązania Umowy i zwróciło się do nich o przekazanie odpowiedzi na następujące pytania:

- czy inwestorzy polscy na rynku brytyjskim w przypadku ewentualnych działań dyskryminujących ich inwestycje korzystali lub rozważali możliwość wniesienia sporu przeciwko państwu ich goszczącemu? Czy w takim przypadku korzystali/korzystaliby z postępowania przed sądem powszechnym czy też przed międzynarodowym arbitrażem inwestycyjnym?
- czy zdaniem polskich inwestorów ochrona ich inwestycji w regulacjach Wielkiej Brytanii oraz w prawie UE jest niewystarczająca? Jeżeli tak, to w jakim zakresie?

- czy wygaśnięcie umowy pogorszyłoby warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Wielkiej Brytanii i ochrony praw inwestorów? Jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakim stopniu?

Samorządy gospodarcze udzieliły ogólnej odpowiedzi, iż mimo że inwestorzy nie korzystają z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT (pozywają państwa przed sądami powszechnymi), powołują się na ich obowiązywanie w dyskusjach z organami danego kraju przy zaistnieniu sporu. Jeżeli musieliby aktywnie dochodzić swoich roszczeń, powołując się na umowy intra-EU, wybraliby procedurę arbitrażu na podstawie umowy intra-EU BIT (szczególnie fundusze inwestycyjne lokujące aktywa w instrumenty udziałowe polskich przedsiębiorstw inwestujących w państwach członkowskich UE, dla których rozwiązanie umów mogłoby mieć bezpośredni wpływ na ocenę ryzyka związaną z inwestowaniem). Główną barierą w korzystaniu z arbitrażu są jego wysokie koszty. Prawo materialne w państwach członkowskich UE oraz na poziomie UE zawiera niezbędne standardy gwarantujące zagranicznym inwestorom równe i sprawiedliwe traktowanie, natomiast problemem jest egzekwowanie tego prawa. Wskazywano na czasochłonność procedur, brak profesjonalizmu i obiektywizmu w podejmowaniu decyzji przez właściwe organy. Zdaniem polskich inwestorów międzynarodowy arbitraż inwestycyjny pozwala prowadzić postępowanie w sposób odformalizowany, elastyczny i neutralny. Generalnie zdaniem samorządów gospodarczych i polskich przedsiębiorców dla ich bezpieczeństwa i ekspansji umowy intra-EU BIT są pożądane. Tym niemniej samorządy gospodarcze odnotowują stanowisko Komisji Europejskiej wobec umów intra-EU BIT i wszczęte przez nią postępowania. Samorządy gospodarcze wskazały zarazem, że rozwiązanie umowy intra-EU BIT należy rozpatrywać także w kontekście Brexit'u: „Wyjście Wielkiej Brytanii z UE spowoduje że polscy inwestorzy nie będą mogli podjąć bezpośrednich działań wobec Wielkiej Brytanii, jeśli ta swoimi posunięciami lub zaniechaniami naruszy ich interesy dotyczące inwestycji w tym państwie. W miejsce możliwości skorzystania z arbitrażu będą oni mogli dochodzić swoich praw przed sądami powszechnymi w Wielkiej Brytanii, co może wzbudzać wątpliwość co do rzeczywistej możliwości obiektywnego rozpoznania sprawy.”. Zdaniem samorządów gospodarczych należy liczyć się z ewentualnością, że pogorszy to pozycję konkurencyjną polskich przedsiębiorców. Trudno dziś bowiem założyć, jakie standardy ochrony inwestycji będą określone w umowach między Wielką Brytanią a UE i na ile polscy przedsiębiorcy będą

chronieni w sposób zbliżony do ochrony wynikającej z obecnych umów bilateralnych czy standardów wynikających z członkostwa w UE.

Z informacji posiadanych przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii wynika, że polscy inwestorzy nie kierowali, na podstawie ww. Umowy, roszczeń do międzynarodowych trybunałów arbitrażowych przeciwko Wielkiej Brytanii, natomiast toczy się jedno postępowanie przeciwko RP wniesione z powództwa inwestora brytyjskiego. Generalnie odnotowano tylko trzy przypadki skorzystania przez polskich inwestorów z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT przed międzynarodowymi trybunałami arbitrażowymi (na podstawie umów intra-EU BIT z Rumunią – przed przystąpieniem Rumunii do UE, Słowacją i Cyprzem). Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Prokuratorię Generalną RP na dwadzieścia sześć postępowań arbitrażowych, w których Prokuratoria Generalna RP od 2006 r. wykonywała lub wykonuje zastępstwo procesowe RP, szesnaście dotyczyło lub dotyczy sporów wniesionych przez inwestorów zagranicznych na podstawie umów intra-EU BIT (zawartych z Austrią, Francją, Niemcami, Cyprzem, Holandią, Belgią i Luksemburgiem, Republiką Czeską, Wielką Brytanią). Mimo dużego odsetka wygrywanych spraw (w tym ugody) RP ponosi wysokie koszty postępowań arbitrażowych: zaliczki na koszty postępowania (w tym wynagrodzenie arbitrów), opinie biegłych, zorganizowanie rozpraw, tłumaczenia, udział świadków oraz koszty zastępstwa procesowego. Zgodnie z informacjami byłego Ministerstwa Skarbu Państwa, RP w związku z postępowaniami arbitrażowymi poniosła od 2006 r. koszty w wysokości ok. 53 mln zł. Wypowiedzenie Umowy może więc potencjalnie istotnie zmniejszyć obciążenie państwa pod względem finansowym, ponieważ nie będzie zachodzić konieczność ponoszenia znaczących kosztów, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Wypowiedzenie Umowy nie naruszy polskiego porządku prawnego i doprowadzi do usunięcia niezgodności Umowy z prawem UE po piętnastu latach od daty wejścia w życie wypowiedzenia Umowy.

4. Tryb wypowiedzenia Umowy

Wypowiadana Umowa ma rangę umowy międzyrządowej. Wypowiadana Umowa jest traktowana w polskim porządku prawnym jako umowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, stosownie do art. 241 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Dlatego

też wypowiedzenie Umowy nastąpi również za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, tym bardziej, że Umowa dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich (w zakresie wygaszania prawa do kierowania skargi do międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego), spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja RP wymaga ustawy (zasady prowadzenia działalności gospodarczej, ochrona prawa własności, kwestia wyłączenia oraz odszkodowania w tym zakresie), a więc spraw, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP.

UMOWA

między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji,

podpisana w Londynie dnia 8 grudnia 1987 r.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 8 grudnia 1987 r. została podpisana w Londynie Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji.

Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz Rząd Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii

Północnej, dążąc do stworzenia korzystnych warunków dla rozszerzenia inwestycji realizowanych przez inwestorów jednego państwa na terytorium drugiego państwa;

uznając, że popieranie i wzajemna ochrona takich inwestycji umową międzynarodową wpłynie na pobudzenie przedsiębiorczości i przyczyni się do rozwoju stosunków gospodarczych między obu państwami;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

Dla celów niniejszej umowy:

- a) pojęcie „inwestycja” oznacza wszelkie mienie związane z działalnością gospodarczą, nabyte począwszy od 26 maja 1976 r., a w szczególności, choć nie wyłącznie:
 - i) własność ruchomości i nieruchomości, jak również wszelkie inne prawa rzeczowe, takie jak hipoteka, kupieckie prawo zatrzymania lub zastaw,
 - ii) akcje i udziały, obligacje spółki oraz wszelkie inne rodzaje udziałów w spółce,
 - iii) roszczenia pieniężne lub o inne świadczenia kontraktowe, mające wartość finansową,
 - iv) prawa własności intelektualnej oraz „good will”,
 - v) układy gospodarcze powstałe z mocy prawa lub postanowień kontraktu;
- b) postanowienia niniejszej umowy nie dotyczą praw i obowiązków obu Umawiających się Stron względem inwestycji dokonanych przed dniem 26 maja 1976 r.;
- c) zmiana formy, w której mienie zostało zainwestowane, nie zmienia jego charakteru jako inwestycji;
- d) pojęcie „przychody” oznacza kwoty uzyskane z inwestycji i w szczególności, ale nie wyłącznie, obejmuje zyski, odsetki, dochody z kapitału, dywidendy, należności licencyjne i opłaty;
- e) pojęcie „inwestor” oznacza w odniesieniu do każdej z Umawiających się Stron:
 - i) osoby fizyczne, posiadające obywatelstwo danej Umawiającej się Strony,
 - ii) wszelkie spółki, firmy, organizacje oraz stowarzyszenia założone lub utworzone zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony lub prawem obowiązującym na terytorium, na które niniejsza umowa została rozciągnięta zgodnie z postanowieniami artykułu 11;
- f) pojęcie „terytorium” oznacza:
 - i) w odniesieniu do Zjednoczonego Królestwa — Wielką Brytanię i Irlandię Północną oraz wszelkie terytoria, na które niniejsza umowa została rozciągnięta zgodnie z postanowieniami artykułu 11,
 - ii) w odniesieniu do Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
- g) pojęcie „Umawiająca się Strona” oznacza, w zależności od kontekstu, Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej lub Polską Rzeczpospolitą Ludową.

Artykuł 2

Popieranie i ochrona inwestycji

- 1) Każda z Umawiających się Stron będzie popierać i stwarzać dla inwestorów drugiej Umawiającej się Strony korzystne warunki do inwestowania kapitału na swoim terytorium i dopuści taki kapitał, z zastrzeżeniem uprawnień wynikających z jej ustawodawstwa.

- 2) Inwestycje dokonane przez inwestorów każdej z Umawiających się Stron będą przez cały czas korzystały ze sprawiedliwego i równego traktowania oraz zapewni się im pełną ochronę i bezpieczeństwo na terytorium drugiej Umawiającej się Strony. Każda z Umawiających się Stron nie będzie w jakimkolwiek przypadku naruszać w sposób nieuzasadniony lub dyskryminacyjny praw inwestora drugiej Umawiającej się Strony do zarządzania, utrzymywania, wykorzystywania, osiągania korzyści lub rozporządzania inwestycjami na swoim terytorium. Każda Umawiająca się Strona będzie przestrzegać wszelkich zobowiązań, które może ona przyjąć w odniesieniu do inwestycji dokonanych przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 3

Klauzula narodowa,
klauzula największego uprzywilejowania

- 1) Każda z Umawiających się Stron przyzna inwestycjom dokonanych na swoim terytorium oraz przychodom uzyskiwanym z tego tytułu przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony traktowanie nie mniej korzystne niż przyznane przez nią inwestycjom lub przychodom z nich uzyskiwanym przez swoich inwestorów lub inwestycjom lub przychodom z nich uzyskiwanym przez inwestorów z któregośkolwiek państwa trzeciego.
- 2) Każda Umawiająca się Strona przyzna na swoim terytorium inwestorom drugiej Umawiającej się Strony, w odniesieniu do zarządzania, utrzymywania, wykorzystywania, osiągania korzyści lub rozporządzania ich inwestycjami, traktowanie nie mniej korzystne niż to, które ona przyzna swoim własnym inwestorom lub inwestorom z któregośkolwiek państwa trzeciego.

Artykuł 4

Odszkodowanie za straty

Inwestorom jednej Umawiającej się Strony, których inwestycje na terytorium drugiej Umawiającej się Strony doznały uszczerbku w wyniku wojny lub innego konfliktu zbrojnego, rewolucji, stanu wyjątkowego, buntu, powstania lub zamieszek na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zostanie przyznane przez drugą Umawiającą się Stronę, w odniesieniu do odtworzenia, odszkodowania, kompensaty lub innego uregulowania, traktowanie nie mniej korzystne niż to, które druga Umawiająca się Strona przyznaje własnym inwestorom lub inwestorom któregośkolwiek państwa trzeciego. Wynikające z powyższego płatności będą niezwłocznie i swobodnie transferowane.

Artykuł 5

Wywłaszczenie

- 1) Inwestycje dokonane przez inwestorów jednej z Umawiających się Stron nie zostaną znacjonalizowane, wywłaszczone lub poddane środkom wywołującym skutki równoznaczne z nacjonalizacją lub wywłaszczeniem (dalej zwanym „wywłaszczeniem”) na terytorium dru-

giej Umawiającej się Strony, chyba że nastąpi to w interesie publicznym nie mającym charakteru dyskryminacyjnego, za niezwłocznym, właściwym i skutecznym odszkodowaniem. Odszkodowanie takie powinno odpowiadać rzeczywistej wartości wywłaszczonej inwestycji, bezpośrednio przed wywłaszczeniem lub zanim wywłaszczenie stało się publicznie wiadome, w zależności od tego, która z tych okoliczności nastąpiła wcześniej, i będzie płatne w ciągu trzech miesięcy od wywłaszczenia w formie nadającej się do spieniężenia i swobodnego transferu. Dotknięty powyższym inwestor będzie miał prawo, na mocy ustawodawstwa tej Umawiającej się Strony, która dokonała wywłaszczenia, do niezwłocznego rozpatrzenia przez sąd lub inny niezależny organ tej Strony jego sprawy i dokonania wyceny jego inwestycji zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym ustępie.

- 2) W przypadku gdy Umawiająca się Strona wywłaszcza mienie spółki założonej lub utworzonej na podstawie ustawodawstwa obowiązującego gdziekolwiek na jej terytorium, w której inwestorzy drugiej Umawiającej się Strony posiadają udziały, zapewni ona inwestorom drugiej Umawiającej się Strony, posiadającym wspomniane wyżej udziały, stosowanie postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu w zakresie niezbędnym do zagwarantowania bezzwłocznego, właściwego i skutecznego odszkodowania w odniesieniu do ich inwestycji.

Artykuł 6

Transfer inwestycji i przychodów

- 1) W odniesieniu do inwestycji każda Umawiająca się Strona gwarantuje inwestorom drugiej Umawiającej się Strony nieograniczony transfer, do kraju miejsca ich zamieszkania lub siedziby, należności z tytułu dokonanych przez nich inwestycji i przychodów uzyskanych w walutach wymienialnych, z zastrzeżeniem prawa każdej Umawiającej się Strony do stosowania w przypadku wystąpienia wyjątkowych trudności w bilansie płatniczym przez ograniczony czas, w sposób sprawiedliwy i w dobrej wierze, uprawnień wynikających z jej ustawodawstwa. Uprawnienia te nie będą jednak wykorzystywane dla wstrzymania transferu zysku, odsetek, dywidend, należności licencyjnych i opłat; w odniesieniu do inwestycji i innych form przychodu gwarantuje się transfer co najmniej 20% rocznie.
- 2) Transfer będzie dokonywany bez zwłoki w takiej walucie wymienialnej, w której kapitał był pierwotnie zainwestowany, lub jakiegokolwiek innej walucie wymienialnej, uzgodnionej między inwestorem a zainteresowaną Umawiającą się Stroną. W braku odmiennego uzgodnienia z inwestorem, transfery będą dokonywane według kursu stosowanego w dniu transferu, zgodnie z przepisami dewizowymi obowiązującymi w tej Umawiającej się Stronie, na której terytorium została dokonana inwestycja.
- 3) W odniesieniu do Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przewidziany w ustępie 1 oraz 2 niniejszego artykułu transfer waluty wymienialnej przez inwestorów ze Zjednoczonego Królestwa będzie dokonywany z rachunku dewizowego inwestora transferującego tę walutę. W przypadku gdy na rachunku prowadzonym

w walutach wymienialnych nie będzie wystarczającej kwoty do transferu, Polska Rzeczpospolita Ludowa zezwoli na wymianę waluty polskiej na walutę wymienialną w celu dokonania transferu w następujących przypadkach:

- a) wpływów pochodzących z całkowitej lub częściowej likwidacji inwestycji;
- b) należności licencyjnych pochodzących z tytułów wymienionych w artykule 1a) iv);
- c) płatności w ramach umowy kredytowej związanej z którąkolwiek inwestycją dokonaną przez inwestorów ze Zjednoczonego Królestwa na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej; i
- d) zysków, odsetek, dochodów z kapitału, dywidend, opłat i innych rodzajów przychodów inwestora, pod warunkiem udzielenia indywidualnego zezwolenia przez kompetentne władze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej według ich uznania.

Artykuł 7

Wyłączenia

Postanowienia niniejszej umowy dotyczące traktowania nie mniej korzystnego niż przyznane inwestorom jednej z Umawiających się Stron lub z któregośkolwiek państwa trzeciego nie będą interpretowane jako nakładające na jedną z Umawiających się Stron obowiązek objęcia inwestorów drugiej Umawiającej się Strony korzyściami z tytułu jakiegokolwiek traktowania, preferencji lub przywileju, wynikających z:

- a) istniejących lub przyszłych unii celnych, organizacji wzajemnej pomocy gospodarczej lub podobnych międzynarodowych porozumień, których jedna z Umawiających się Stron jest lub może być stroną;
- b) którejkolwiek międzynarodowej umowy lub porozumienia dotyczących w całości lub głównie opodatkowania lub jakiegokolwiek z wewnętrznych przepisów dotyczących w całości lub głównie opodatkowania.

Artykuł 8

Rozstrzyganie sporów między inwestorem a państwem-gospodarzem

- 1) Spory między inwestorem jednej Umawiającej się Strony i drugą Umawiającą się Stroną, dotyczące zobowiązań tej Umawiającej się Strony wynikających z artykułu 5 niniejszej umowy i dotyczących inwestycji tego inwestora, które nie zostały pólubownie rozstrzygnięte w ciągu trzech miesięcy od daty pisemnego zawiadomienia o roszczeniu, zostaną, na życzenie którejkolwiek ze stron, przekazane do rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu międzynarodowego.
- 2) W przypadku przekazania sporu do arbitrażu międzynarodowego, inwestor i Umawiająca się Strona będącą stroną sporu mogą wyrazić zgodę na rozstrzygnięcie go przez:
- a) Międzynarodowe Centrum do Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych (uwzględniając odpowiednie postanowienia Konwencji o rozstrzyganiu sporów dotyczących inwestycji między państwami i oby-

watelami innych państw, wyłożonej do podpisu w Waszyngtonie dnia 13 marca 1965 r., w przypadku gdy Polska Rzeczpospolita Ludowa stanie się stroną tej konwencji, oraz Dodatkowych ułatwień w zakresie organizacji postępowania pojednawczego, arbitrażowego i ustalania faktów); lub

b) arbitra międzynarodowego bądź trybunał arbitrażowy ad hoc:

- i) na mocy porozumienia między stronami sporu,
- ii) ustanowiony, zgodnie z Regulami arbitrażowymi Komisji Narodów Zjednoczonych do Spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego.

Jeśli po upływie trzech miesięcy od daty pisemnego zawiadomienia o roszczeniu nie osiągnięto porozumienia co do odpowiedniego trybu, strony sporu przedstawiają go do arbitrażu zgodnie z Regulami arbitrażowymi Komisji Narodów Zjednoczonych do Spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego obowiązującymi w danym okresie. Strony sporu mogą w formie pisemnej uzgodnić zmianę tych Regul.

Artykuł 9

Spory między Umawiającymi się Stronami

- 1) Spory między Umawiającymi się Stronami, dotyczące interpretacji i stosowania niniejszej umowy, powinny, jeśli to możliwe, być rozstrzygane w drodze dyplomatycznej.
- 2) Jeśli spór między Umawiającymi się Stronami nie może być w ten sposób rozstrzygnięty, zostanie on, na żądanie którejkolwiek Umawiającej się Strony, przedłożony do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu.
- 3) Trybunał arbitrażowy zostanie utworzony dla każdej poszczególnej sprawy w następujący sposób. W ciągu dwóch miesięcy, licząc od dnia otrzymania wniosku o wszczęcie postępowania arbitrażowego, każda Umawiająca się Strona wyznaczy jednego członka trybunału. Wyznaczeni członkowie trybunału wybiorą następnie obywatela państwa trzeciego, który po zatwierdzeniu przez oboje Umawiające się Strony zostanie przewodniczącym trybunału. Przewodniczący będzie wyznaczony w ciągu dwóch miesięcy od daty powołania pozostałych członków trybunału.
- 4) Jeżeli w terminie określonym w ustępie 3 niniejszego artykułu nie dokonano wymaganych nominacji, każda Umawiająca się Strona może, w braku innych uzgodnień, zwrócić się o ich dokonanie do Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Jeżeli Przewodniczący jest obywatelem Umawiającej się Strony lub jakiegokolwiek inne przyczyny uniemożliwiają mu wypełnienie tej funkcji, należy o dokonanie nominacji zwrócić się do Wiceprzewodniczącego. Jeżeli Wiceprzewodniczący jest obywatelem Umawiającej się Strony lub z innych względów nie może wypełnić wspomnianej funkcji, należy zwrócić się o dokonanie niezbędnych nominacji do najstarszego rangą członka Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, który nie jest obywatelem żadnej z Umawiających się Stron.

- 5) Trybunał arbitrażowy orzeka większością głosów. Orzeczenia takie będą wiążące dla obu Umawiających się Stron. Każda z nich ponosi koszty własnego członka trybunału oraz koszty jej udziału w postępowaniu arbitrażowym; koszty Przewodniczącego i pozostałe koszty pokrywają w równych częściach Umawiające się Strony. Trybunał może jednak w orzeczeniu ustalić większy udział w kosztach jednej z Umawiających się Stron i orzeczenie takie będzie wiążące dla obu Umawiających się Stron. Trybunał określi tryb swojego postępowania.

Artykuł 10

Subrogacja

- 1) Jeśli jedna Umawiająca się Strona lub jej wyznaczona agencja dokona płatności w ramach odszkodowania przyznanego w związku z inwestycją dokonaną na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, druga Umawiająca się Strona uzna przejęcie przez pierwszą Umawiającą się Stronę lub jej wyznaczoną agencję, z mocy prawa lub w wyniku czynności prawnej, wszelkich praw i roszczeń strony, której wypłacono odszkodowanie, do faktycznej jego wysokości oraz uzna, że pierwsza Umawiająca się Strona lub jej wyznaczona agencja jest uprawniona do wykonywania tych praw i dochodzenia roszczeń z tytułu subrogacji, w tym samym zakresie, w jakim przysługiwały one stronie, której wypłacono odszkodowanie.
- 2) Pierwsza Umawiająca się Strona lub jej wyznaczona agencja będzie uprawniona w każdej sytuacji do takiego samego traktowania, w zakresie praw i roszczeń nabytych przez nią z tytułu przejęcia oraz wszelkich płatności otrzymanych w trakcie dochodzenia tych praw i roszczeń, do którego była uprawniona na mocy niniejszej umowy, w odniesieniu do inwestycji i związanych z nią przychodów, strona, której wypłacono odszkodowanie.

Artykuł 11

Zakres terytorialny

W chwili podpisywania niniejszej umowy lub w jakimkolwiek późniejszym terminie postanowienia niniejszej umowy mogą być rozciągnięte na takie terytoria, za których międzynarodowe stosunki odpowiedzialny jest Rząd Zjednoczonego Królestwa, co będzie uzgodnione między Umawiającymi się Stronami w drodze wymiany not.

Artykuł 12

Wejście w życie

Każda Umawiająca się Strona dokona notyfikacji drugiej Umawiającej się Stronie o zakończeniu procedury wymaganej przez jej prawo dla wejścia umowy w życie. Niniejsza umowa wchodzi w życie po upływie 30 dni od daty drugiej notyfikacji.

Artykuł 13

Okres obowiązywania i wygaśnięcie

Niniejsza umowa pozostaje w mocy w ciągu 10 lat. Po tym okresie zachowa ona swoją moc aż do upływu 12 miesięcy od daty, w której jedna z Umawiających się Stron przekaże pisemne zawiadomienie o jej wypowiedzeniu drugiej Umawiającej się Stronie. W odniesieniu do inwestycji dokonanych w czasie obowiązywania umowy jej postanowienia zachowują moc w ciągu 15 lat od daty jej wygaśnięcia, nie naruszając możliwości stosowania powszechnie obowiązujących zasad prawa międzynarodowego po upływie tego okresu.

Po zaznajomieniu się z powyższą umową Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że jest ona przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 18 lutego 1988 r.

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: M. Orzechowski

Na dowód czego niżej podpisani i należycie upoważnieni przez ich właściwe Rządy podpisali tę umowę.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Londynie dnia 8 grudnia 1987 r. w językach polskim i angielskim, przy czym obydwa teksty mają jednakową moc.

Za Rząd Zjednoczonego
Za Rząd Polskiej Królestwa Wielkiej Brytanii
Rzeczypospolitej Ludowej: i Irlandii Północnej:

M. Orzechowski

G. Howe

Przewodniczący Rady Państwa: W. Jaruzelski

Warszawa, 23 lutego 2018 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.283.2018 / 2/dl

Opinia

**o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o wypowiedzeniu Umowy między
Rzędem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rzędem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej
Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie popierania i wzajemnej ochrony inwestycji,
podpisanej w Londynie dnia 8 grudnia 1987 r.,
wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii
Europejskiej**

Projekt ustawy o wypowiedzeniu umowy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Piotr Włodarczyk
Podsekretarz Stanu